

Ülevaade II kvartali 2025 majandustegevusest

Vastavalt AS ALARA (AS) põhikirjale on tema põhitegevuseks Paldiski endise tuumaobjekti ja Tammiku radioaktiivsete jäätmete hoidla haldamine ja saastusest puhastamine, radioaktiivsete jäätmete käitlemise alaste projektide väljatöötamine ja rakendamine ning Eestis tekkivate radioaktiivsete jäätmete ning ohtlike jäätmete käitlemine ja ladustamine. AS lähtub oma tegevuses keskkonnaministri 23.01.2020. a. kinnitatud kiirgusohutuse riiklikus arengukavas 2018–2027, selle rakendusplaanis 2022–2025 ja radioaktiivsete jäätmete käitlemise riiklikus tegevuskavas toodud tegevussuundadest, AS-i ainuaktsionäri ootustest, Kliimaministeeriumiga sõlmitava riigile vajalike teenuste osutamise ja sihtotstarbelise toetuse kasutamise lepingutest ning kiirgustegevuslubade ja keskkonnakaitselubade tingimustest.

AS omab kiirgustegevuslube, mille alusel on tal Eestis ainuõigus kiirgustegevuseks Paldiski endisel tuumaobjektil ja Tammiku radioaktiivsete jäätmete hoidlas. Samuti omab AS lube radioaktiivse aine riigisiseseks veoks ning ioniseeriva kiirguse mõõteseadmete kalibreerimiseks kasutatava kiirgusseadme ja kiirgusallikate hoidmiseks.

AS omab keskkonnakompleksluba, mille alusel on tal Eestis ainuõigus ohtlike jäätmete ladestamiseks Vaivara OJKKs.

AS-i tegevust finantseeritakse peamiselt riigieelarvest sihtotstarbelise toetuse kaudu Paldiski endise tuumaobjekti ja Tammiku radioaktiivsete jäätmete hoidla haldamiseks, Vaivara ohtlike jäätmete käitluskeskuses tegevuse käivitamiseks ning käitluskeskuse ladestusala laiendamiseks, omanikuta kiirgusallikate ohutustamiseks valmisolekuks ja käitlemiseks ning radioaktiivsete jäätmete käitlemiseks. Sellele lisaks taotleb ja kasutab AS saastunud metallijäätmete sulatamiseks ning radioaktiivsete jäätmete lõppladustuspaiga asukohauuringuteks SA Keskkonnainvesteeringute Keskuse vahendeid ning ioniseeriva kiirguse mõõteseadmete kalibreerimiskeskuse rajamiseks Rahvusvahelise Aatomenergia Agentuuri vahendeid.

Olulisemateks töödeks II kvartalis 2025 olid:

1. Paldiski endise tuumaobjekti ja Tammiku radioaktiivsete jäätmete hoidla haldamine, sh. nende kiirgusohutuse ning turvalisuse tagamine. Paldiski ja Tammiku objektidel teostati tavapäraseid hooldustoiminguid (hoonete ja ruumide hooldamine, teede puhastamine, valve korraldus jms.) ning soetati ka paremaks territooriumi hoolduseks võimekas muruniiduk ning uued isikudosimeetrid. Tegeleti ka riketega veevarustuses, mille tulemusena vahetati osaliselt välja Paldiski peahoone veetrass. Samuti toimus omanikuta kiirgusallikate ohutustamiseks vajaliku valmisoleku tagamine.
2. Radioaktiivsete jäätmete käitlemine, sh. jäätmete vastuvõtmine teistelt asutustelt ja organisatsioonidelt. Võeti vastu omanikuta allikaid metallikäitlejalt ning samuti ka kiirgustegevuslubade omanikelt. Korraldati nende transport ning ka käitlemine.
3. Tammiku radioaktiivsete jäätmete hoidla likvideerimine. Aprillis viidi läbi täiendavad mõõtmised ning maikuus teostati laboratoorsed analüüsid. Juunikuu jooksul toimus maa-ala vabastamistaotluse koostamine ning see esitatakse Keskkonnaametile juulikuus esimestel päevadel.
4. Saastunud metallijäätmete sulatamine. Märts-aprill toimus metallijäätmete ümberpakendamine uutesse transpordikonteineritesse ja nende iseloomustamine. Mai-juuni toimus konteinerite transport väljaspool Eestit asuvasse sulatustehasesse, kus toimub nende puhastamine ja sulatamine jäätmete mahu vähendamise eesmärgil.

Saadud puhas metall suunatakse taaskasutusse. Kontsentreeritud tagastatavad radioaktiivsed jäätmed transporditakse 2026 aastal edasiseks käitlemiseks Paldiski objektile asuvasse käitluskeskusesse, kus toimub nende lõppladustamiseks vajalik betoneerimine ja pakendamine. Seejärel ladustatakse jäätmed vahehoidlas kuni nende lõpliku ladustamiseni rajatavas lõpphoidlas.

5. Ioniseeriva kiirguse mõõteseadmete kalibreerimiskeskuse rajamine. Keskkonnaamet väljastas kiirgustegevusloa kiirgusallika kasutamiseks kalibreerimise eesmärgil. Alustati Kalibreerimiskeskuse ISO 17025 kvaliteedikäsiraamatu koostamisega. Juunikuus toimus 2-nädalane töötaja väljaõpe toimivas kalibreerimislaboris ning Juuli-august on planeeritud IAEA eksperdi praktiline koolitus töötajatele Paldiski kalibreerimislaboris. Planeeritud on esitada EAKle labori akrediteerimistaotlus käeoleva aasta lõpuks ja alustada teenuse osutamisega 2026 esimestel kuudel.
6. Märtsis-aprillis koostati KIK-le projektitaotlus millega taotleti rahastust radioaktiivsete jäätmete lõppladustuspaiga geoloogilisteks uuringuteks Paldiski lõppladustuspaiga asukohas ning ka Tammiku ala vabastamiseks kiirgusseaduse nõuetest ja kalibreerimislabori kvaliteedijuhtimissüsteemi ja töömetoodikate loomiseks. Mais saadi projektile positiivne rahastusotsus.
7. Lõppladustuspaiga geoloogiliste uuringute teostamiseks koostati aprillis hanketingimused ja korraldati maikuus hange. Ainsa pakkumise esitas Steiger OÜ, ühispakkuja on OÜ IPT Projektijuhtimine, alltöövõtjad Tartu Ülikool ja Eesti Geoloogiateenistus. Pakkujaga sõlmiti leping ning töödega alustati juuni lõpus. Töö peab valmima 2025. aasta novembri lõpuks.
8. Vaivara ohtlike jäätmete käitluskeskuse haldamine ning ohtlike jäätmete vastuvõtmiseks valmisoleku loomine. Nõrgvee puhastuse toimimise tagamiseks teostati vajalikud korraliste heitveekäitlussüsteemi hooldused ning rikete kõrvaldamiseks ka remonttöid. Kõrvaldati ka suurvee tõttu tekkinud autokaalu rike. Vaivara OJKK transpordiks võeti ostumenetlusega liisingusse töösõitjateks täiendav sõiduauto.
9. Alates aprillist võeti vastu ja ladustati ohtlikke jäätmeid. Ladestamine ja viimase kärje sulgemine planeeritud juulikuusse.
10. Vaivara OJKK täitunud ladestuskärgede ja ladestusala sulgemiseks töövõtja leidmiseks korraldati riigihange ning sõlmiti ka leping tööde teostamiseks OÜga Infragreen ning omanikujärelevalve leping OÜga Infragate. Tööde teostamise tähtaeg on 2025 aasta lõpp.
11. Uute ladestuskärgede projekteerimiseks ja ehitamiseks on hange pooleli. Pakkumiste esitamise tähtaeg on juulikuus. Tingimuste kohaselt tellitakse kahe kärje projekteerimine ja ehitamine koos võimalusega tellida täiendavalt kuni 50% ulatuses hanke maksumusest täiendavaid kärgede projekteerimis- ja ehitustöid.
12. Alustati Vaivara OJKK kompleksloa muutmise menetlusega, mille eesmärk on sugeda täitnud ladestusala, lisada uus ladestusala ning vajalikud ladestatavate jäätmete eelkäitlustehnoloogiad loale.